

Încălcarea dreptului la libertatea de exprimare a unui judecător, sancționat pentru că a publicat mesaje de interes general pe Facebook

În hotărârea sa pronunțată astăzi în **Marea Camera**¹, în cauza **Danileț c. România** (cererea nr. 16915/21), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis, cu 10 voturi împotriva 7, că a avut loc :

Încălcarea articolului 10 (libertatea de exprimare) din Convenția europeană a drepturilor omului

Cauza se referă la libertatea de exprimare a unui judecător, sancționat de Consiliul Superior al Magistraturii pentru că a publicat două mesaje pe contul său de Facebook care era accesibil publicului.

Curtea reamintește că judecătorii au dreptul, atunci când democrația sau statul de drept sunt grav amenințate, să se exprime public cu privire la aspecte de interes general. Declarațiile făcute într-un astfel de context beneficiază, în general, de un nivel ridicat de protecție.

Curtea constată apoi că mesajele publicate de reclamant nu au rupt echilibrul rezonabil între, pe de o parte, gradul de implicare al reclamantului, în calitate de judecător, în societate, pentru a apăra ordinea constituțională și instituțiile și, pe de altă parte, datoria sa de a-și păstra independența, imparțialitatea și aparența acestei independențe și imparțialități în exercitarea funcțiilor sale. În speță, Curtea observă că primul mesaj viza apărarea ordinii constituționale și păstrarea independenței instituțiilor, iar al doilea se referea la funcționarea aparatului judiciar național. Ambele mesaje se refereau la chestiuni de interes general, despre care publicul avea un interes legitim să fie informat. În opinia Curții, niciunul dintre motivele invocate de autoritățile naționale nu indică în mod convingător în ce mod aceste declarații ar fi perturbat buna funcționare a sistemului judiciar național și ar fi adus atingere demnității și onoarei profesiei de magistrat sau încrederii pe care justițiabilii ar trebui să o aibă în aceasta.

Examinând mesajele publicate în lumina criteriilor pe care le-a stabilit în materie de libertate de exprimare a magistraților pe internet, Curtea consideră că ingerința în libertatea de exprimare a reclamantului nu se baza pe motive relevante și suficiente și nu răspundea unei necesități sociale imperioase.

Hotărârea publică și un videoclip explicativ pot fi consultate pe canalul [YouTube](#) al Curții.

Un rezumat juridic al acestei cauze va fi disponibil în baza de date HUDOC a Curții ([link](#)).

Faptele principale

Reclamantul, domnul Vasilică-Cristi Danileț, este un cetățean român născut în 1975.

La momentul faptelor, domnul Danileț era judecător la Tribunalul Județean Cluj. Acesta era cunoscut pentru participarea sa activă la dezbateri privind democrația, statul de drept și justiția și se bucura de o anumită notorietate la nivel național.

În ianuarie 2019, el a publicat două mesaje pe pagina sa de Facebook, care avea aproximativ 50 000 de abonați, mesaje care au fost preluate și comentate de o parte din mass-media și au făcut obiectul a numeroase comentarii.

1 Hotărârile Marii Camere sunt definitive (articolul 44 din Convenție).

Toate hotărârile definitive sunt transmise Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, care supraveghează executarea acestora. Pentru mai multe informații privind procedura de executare, consultați site-ul internet: <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution>.

Primul mesaj² a fost publicat pe 9 ianuarie 2019, în contextul prelungirii mandatului șefului de stat major al armatei printr-un decret prezidențial din 28 decembrie 2018.

Al doilea mesaj, publicat la 10 ianuarie 2019, conținea un *link* către un articol de presă care conținea un interviu cu un procuror despre gestionarea cauzelor penale de către parchet și despre dificultățile întâmpinate de procurori în tratarea dosarelor care le-au fost atribuite. *Linkul* respectiv era însoțit de un scurt comentariu al reclamantului, în care acesta afirma „*iată, asta procuror cu sânge în instalație*”.

În luna mai 2019, Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) i-a aplicat domnului Danileț o sancțiune disciplinară constând în reducerea remunerației sale cu 5 % timp de două luni.

Bazându-și decizia pe articolul 99 litera a) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, CSM a considerat că domnul Danileț a adus atingere onoarei și bunei imaginii a justiției și că nu și-a respectat obligația de rezervă în primul său mesaj. În plus, CSM a considerat că limbajul folosit de domnul Danileț în comentariul din al doilea mesaj depășea limitele decenței și ale statutului de magistrat.

În mai 2020, Înalta Curte a confirmat această decizie.

În prezent pensionat, domnul Danileț afirmă că își continuă activitățile de sensibilizare în domeniul drepturilor omului.

Capetele de cerere

Invocând articolul 10 din Convenția europeană a drepturilor omului, domnul Danileț se plânde de o încălcare a libertății sale de exprimare.

Procedura

Cererea a fost introdusă la Curtea Europeană a Drepturilor Omului la 18 martie 2021.

În [hotărârea](#) sa din 20 februarie 2024, Curtea (reunită într-un complet de cameră) a concluzionat, cu majoritate de voturi, că a fost încălcat articolul 10 (libertatea de exprimare) din Convenția europeană a drepturilor omului.

La 24 iunie 2024, cauza a fost trimisă în fața Marii Camere la cererea Guvernului român.

Mai multe organizații au fost autorizate să intervină în procedura scrisă în calitate de terți intervenienți.

O audiență a avut loc la 18 decembrie 2024.

Componenta Curții

Hotărârea a fost pronunțată de Marea Cameră formată din 17 judecători, compusă în acest caz din:

Arnfinn **Bårdsen** (Norvegia), *președinte*,
Lado **Chanturia** (Georgia),
Ioannis **Ktistakis** (Grecia),
Kateřina **Šimáčková** (Republica Cehă),
María **Elósegui** (Spania),
Gilberto **Felici** (San Marino),
Saadet **Yüksel** (Turcia),
Lorraine **Schembri Orland** (Malta),
Andreas **Zünd** (Elveția),

² Textul integral al mesajului se găsește la paragraful 17 din hotărâre.

Frédéric Krenc (Belgia),
Davor Derenčinović (Croația),
Mykola Gnatovskyy (Ucraina),
Oddný Mjöll Arnardóttir (Islanda),
Sebastian Rădulețu (România),
Gediminas Sagatys (Lituania),
Stéphane Pisani (Luxemburg),
Úna Ní Raifeartaigh (Irlanda),

precum și Abel Campos, *grefier adjunct*.

Hotărârea Curții

Curtea consideră că sancțiunea disciplinară aplicată reclamantului a constituit o ingerință în exercitarea dreptului la libertatea de exprimare al acestuia. Această ingerință era prevăzută la articolele 99 litera (a) și 100 litera (b) din Legea nr. 303/2004, ale căror dispoziții erau accesibile și formulate cu suficientă precizie pentru a permite reclamantului, el însuși judecător, să își adapteze comportamentul în speță. În plus, sancțiunea urmărea un scop legitim, și anume acela de a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Curtea subliniază că trebuie să se realizeze un echilibru între, pe de o parte, dreptul la libertatea de exprimare garantat magistraților, ca și oricărei persoane, de articolul 10 din Convenție și, pe de altă parte, obligația de rezervă, o valoare socială care își are originea în obligația deontologică impusă magistraților în vederea protejării încrederii justițiabililor în sistemul judiciar și care face parte din „îndatoririle și responsabilitățile” menționate la articolul 10 § 2 din Convenție.

Examinând mesajele publicate de reclamant în lumina criteriilor pe care le-a definit, Curtea notează că reclamantul, în primul său mesaj, a participat fără îndoială la o controversă de natură politică. Această circumstanță nu este însă, în sine, suficientă pentru a împiedica un magistrat să ia poziție cu privire la o chestiune de interes public.

În opinia Curții, afirmațiile reclamantului, potrivit cărora democrația constituțională ar fi în pericol în cazul preluării controlului politic asupra instituțiilor publice, puteau fi interpretate ca având scopul de a apăra ordinea constituțională și de a păstra independența instituțiilor unui stat democratic.

De altfel, nimic din motivele invocate de autoritățile naționale nu indică în ce mod declarațiile reclamantului ar fi perturbat buna funcționare a sistemului judiciar național și ar fi adus atingere demnității și onoarei profesiei de magistrat sau încrederii pe care justițiabilii ar trebui să o aibă în aceasta.

În ceea ce privește al doilea mesaj, Curtea consideră că nu există nicio îndoială că acesta se referea la chestiuni de interes general privind reformele legislative din sistemul judiciar, deci la funcționarea sistemului judiciar, un subiect care implică un nivel ridicat de protecție în temeiul articolului 10.

În ceea ce privește forma celui de-al doilea mesaj, Curtea observă că expresia română „sânge în instalație” a constituit principalul element care a determinat instanțele naționale să sancționeze reclamantul. Cu toate acestea, instanțele naționale nu au explicat în ce măsură această expresie depășea „cu mult limitele decenței proprii funcției” ocupate de reclamant și era de o gravitate care impunea aplicarea de sancțiuni disciplinare.

În plus, Curtea reamintește că lipsa de claritate a declarațiilor făcute de un magistrat pe rețelele de socializare poate fi problematică. Deși ar fi fost de preferat, în speță, ca reclamantul să utilizeze un limbaj mai clar, evitând astfel să lase loc pentru interpretări diferite, trebuie constatat că referirile la armată conținute în primul său mesaj evidențiază, în esență, într-o formă retorică, temerile sale cu privire la riscul unei influențe politice asupra instituției menționate.

În absența altor elemente care să confirme o eventuală intenție a reclamantului de a-și incita cititorii să iasă în stradă sau să recurgă la violență, aceste simple referiri la armată, oricât de ambigue ar părea, nu pot fi suficiente pentru a perturba echilibrul care trebuia menținut între gradul de implicare a reclamantului, în calitate de judecător, în societate și păstrarea independenței și imparțialității sale, precum și a aparenței acestei independențe și imparțialități în exercitarea funcțiilor sale.

Curtea consideră, totodată, că afirmațiile reclamantului puteau fi înțelese în mod rezonabil, având în vedere referirea la Constituție și la necesitatea de a păstra separarea puterilor în stat, ca vizând apărarea ordinii democratice. Acestea au fost exprimate în contextul unei dezbateri pe teme de interes general privind prelungirea mandatului șefului Statului Major al Armatei, eveniment care a generat un conflict instituțional între Ministerul Apărării și administrația prezidențială și a reținut atenția presei.

În acest sens, Curtea reamintește că judecătorii au dreptul, atunci când democrația sau statul de drept sunt grav amenințate, să se exprime public cu privire la aspecte de interes general, prezentând puncte de vedere și opinii cu privire la chestiuni despre care publicul ar avea un interes legitim să fie informat. În plus, declarațiile făcute într-un astfel de context beneficiază, în general, de un nivel ridicat de protecție în temeiul articolului 10 din Convenție.

Faptul că, la momentul faptelor, reclamantul nu ocupa vreo funcție înaltă în ierarhia sistemului judiciar și nu era nici purtător de cuvânt al instanței sale, nici președinte al vreunei asociații profesionale, nu l-a împiedicat să facă declarații în cadrul activităților sale de sensibilizare în domeniul drepturilor omului și să beneficieze de garanția protecției libertății sale de exprimare în temeiul articolului 10 din Convenție, garanție recunoscută tuturor magistraților, cu condiția ca limitele acestei libertăți să nu fie depășite.

Curtea observă, de asemenea, că primul mesaj al reclamantului nu se referea la o procedură judiciară care ar fi fost „în curs” la data publicării sale.

Curtea constată, de asemenea, că poziția reclamantului, exprimată în al doilea mesaj, se înscria în mod evident în cadrul unei dezbateri pe teme de interes general, privind reformele legislative ale sistemului judiciar, teme care au făcut obiectul unor dezbateri și în cadrul Comisiei de la Veneția și Comisiei Europene. Acest context nu a fost luat în considerare de instanțele naționale în aprecierea celui de-al doilea mesaj al reclamantului, care nu a făcut astfel obiectul unei examinări riguroase, impuse de circumstanțele cauzei.

În ceea ce privește calitatea pe care o revendică reclamantul, acesta și-a exprimat opinia personală în cadrul demersului său de sensibilizare pentru apărarea drepturilor omului, cu privire la chestiuni legate de funcționarea justiției și cu ocazia unei dezbateri de interes general; prin urmare, el putea beneficia, în general, de o libertate de exprimare mai largă.

În ceea ce privește publicarea celor două mesaje pe pagina de Facebook a reclamantului, accesibilă unui număr mare de utilizatori fără restricții de acces, Curtea constată că acesta a acceptat, desigur, o serie de riscuri inerente utilizării internetului, care permite propagarea foarte rapidă și pe scară largă a mesajelor astfel publicate. Cu toate acestea, primul mesaj nu conținea nicio incitare la violență sau la revoltă populară care ar fi impus din partea sa o obligație specială de reținere sau de prudență deosebită. Era vorba de declarații legitime care vizau apărarea ordinii constituționale. În ceea ce privește al doilea mesaj, acesta nu conținea declarații defăimătoare, instigatoare la ură sau la violență, a căror difuzare sau menținere online ar fi putut genera temeri legitime cu privire la demnitatea funcției sale de judecător. Niciun element din dosar nu susține teza potrivit căreia mesajul în cauză ar fi compromis efectiv imparțialitatea și independența justiției sau încrederea publicului în magistratură, și ar fi atins pragul de gravitate care să necesite impunerea unei sancțiuni disciplinare.

În ceea ce privește gravitatea sancțiunii aplicate reclamantului, deși nu este vorba de cea mai severă sancțiune, natura sancțiunii aplicate reclamantului ar putea să-l descurajeze să mai facă declarații similare în viitor. În plus, aceasta era de natură să aibă un efect disuasiv asupra întregii profesii.

În ceea ce privește respectarea garanțiilor procedurale, Curtea observă că, nici secția disciplinară a CSM, nici Înalta Curte nu au examinat, deși aveau posibilitatea să o facă, dacă judecățile de valoare formulate de reclamant în primul său mesaj aveau o „bază factuală” suficientă. De asemenea, acestea nu au indicat motivele concrete pentru care expresia română „sânge în instalație” conținută în al doilea mesaj era, în opinia lor, de natură să depășească „cu mult limitele decenței proprii funcției pe care o ocupa”. De asemenea, acestea au omis să examineze contextul în care reclamantul a făcut aceste declarații. În consecință, Curtea are îndoieli cu privire la calitatea și amploarea controlului jurisdicțional efectuat în speță, care nu par să fi fost suficiente.

În concluzie, Curtea consideră că afirmațiile făcute de reclamant în cele două mesaje nu erau de natură să perturbe echilibrul rezonabil între, pe de o parte, gradul de implicare al reclamantului, în calitate de judecător, în societate, pentru a apăra ordinea constituțională și instituțiile și, pe de altă parte, datoria sa de a-și păstra independența, imparțialitatea și aparența acestei independențe și imparțialități în exercitarea funcțiilor sale.

Primul mesaj privea apărarea ordinii constituționale și păstrarea independenței instituțiilor, iar al doilea se referea la funcționarea sistemului judiciar național. Prin urmare, acestea vizau chestiuni de interes general, despre care publicul avea un interes legitim să fie informat.

În plus, niciunul dintre motivele invocate de autoritățile naționale nu indică în mod convingător în ce mod aceste declarații ar fi perturbat buna funcționare a sistemului judiciar național și ar fi adus atingere demnității și onoarei profesiei de magistrat sau încrederii pe care justițiabilii ar trebui să o aibă în aceasta.

După ce a apreciat diferitele interese în joc și a luat în considerare conținutul și forma fiecăruia dintre cele două mesaje, contextul în care au fost publicate și repercusiunile lor, calitatea pe care o revendică autorul lor, natura și gravitatea sancțiunii care i-a fost impusă și efectul său disuasiv asupra profesiei în ansamblu, precum și garanțiile împotriva arbitrarului de care a beneficiat, Curtea consideră că ingerința în libertatea de exprimare a reclamantului nu s-a bazat pe motive „relevante și suficiente” și că nu a răspuns unei „necesități sociale imperioase”.

Prin urmare, a existat o încălcare a articolului 10 din Convenție.

Satisfacție echitabilă (articolul 41)

Curtea decide, cu zece voturi împotriva șapte, că România trebuie să plătească reclamantului 9 705,44 euro (EUR) pentru cheltuieli și onorarii.

Opinii separate

Textele opiniilor separate de mai jos sunt anexate la hotărâre:

- opinia concordantă a judecătorului Krenc;
- opinia concordantă comună a judecătorilor Gnatovskyy și Rădulețu;
- opinia disidentă comună a judecătorilor Ktistakis, Šimáčková, Elósegui, Felici, Derenčinović, Arnardóttir și Ní Raifeartaigh.

Hotărârea este disponibilă în limbile engleză și franceză.

Redactat de grefa, prezentul comunicat nu angajează Curtea. Deciziile și hotărârile pronunțate de Curte, precum și informații suplimentare cu privire la aceasta, pot fi obținute la adresa www.echr.coe.int.

Unde găsiți comunicatele de presă? [HUDOC - Colecția de comunicate de presă](#)

echrpress@echr.coe.int | tel: +33 3 90 21 42 08

Claire Windsor (tel.: + 33 3 88 41 24 01)

6